

Volby do Akademického senátu FHS UK 1.-4.12. 2014

Volební program Adama Šimka

Vážení kolegové,

dovolte, abych Vás seznámil se svým volebním programem, s nímž se ucházím o Váš hlas jako kandidát v nadcházejících volbách do Akademického senátu FHS UK.

Jmenuji se Adam Šimek a studuji na naší fakultě první ročník magisterského oboru „Německá a francouzská filosofie“. Předtím jsem studoval pět let SHV. Během těchto pěti let jsem se porůznu zapojoval do studentského, intelektuálního i administrativního života na fakultě a vždy jsem se zblízka zajímal i o činnost Akademického senátu. Rád bych proto nyní zužitkoval nabyté zkušenosti a přiložil také ruku k dílu.

V průběhu studií se mi neustále vracela otázka, co je vlastně FHS a kým je nebo kým má být její student. Bez nadsázky i s plnou ironií oné vzletné fráze, že FHS je „fakulta hledající smysl“, jsem si prošel dnem i vrcholy studování bakaláře na FHS. Dnes se konečně cítím být natolik obeznámený se studiem zevnitř i zvenčí, z pohledu studujícího i pokud jde o institucionální rámec tohoto studia, abych si mohl klást velké otázky týkající se FHS coby instituce studentů a učitelů, vzdělanosti a vzdělávání, a abych přitom mohl alespoň před sebou samým zdůvodnit hodnotu odpovědí, které jsou na tyto otázky explicitně i implicitně dávány. S falešnou skromností aspirujícího „politika“ se domnívám, že v tomto spočívá má největší devíza a vposledku nenabízím více, než snahu o co nejlepší rozhodování ku prospěchu fakulty. V tom spočívá mé „nejlepší svědomí“.

Avšak jsem si vědom toho, že jako program to není zrovna mnoho. Dovolte mi tudíž, abych Vám ukázal alespoň něco z mého přemýšlení nad FHS. Toto něco považujte prosím za můj program, vedle prohlášení, že kandiduji především proto, abych vyjádřil vděčnost za to, co jsem díky FHS prožil, a že jsem přesvědčen, že FHS, ačkoliv jistě není bezchybná, stojí zato, abychom jí věnovali naší péči. Když už nikoli kvůli ní samé, tak alespoň kvůli nám samým.

Nadcházející volby jsou jedny z těch důležitějších v historii AS FHS. Proč? Odpověď je velice jednoduchá: **budeme volit nového děkana**. Akademický senát má v tomto rozhodující pravomoc a to včetně studentské komory. Studenti zde prostřednictvím svých zástupců přímo ovlivňují atmosféru následujících let na FHS. Nemám nejmenší pochybnosti o tom, že hned v prvním roce s novým děkanem pocítíme důsledky dnešních voleb. Je tedy v našem nejlepším zájmu *volit*, protože, jak je tomu v politice pravidlem, sto procent rozhodnutí, kterých neučiníme, bude špatných.

Doposud ovšem není znám žádný oficiální kandidát na děkana. Studenští kandidáti proto mohou formulovat pouze své vize směřování FHS či spíše skromněji mohou pouze formulovat otázky, které položí kandidátům na děkana, nároky, které budou klást na jejich vize. Proto bych nyní rád ve zkratce upozornil na několik kontroverzí či napětí, jež se rozehrávají okolo problémů stojících podle mého soudu v základu toho, co by bylo možné nazvat „ideou FHS“. Vzhledem k těmto napětím se pak pokusím formulovat konkrétní agendu, kterou budu prosazovat v AS. Tuto agendu budu vždy prosazovat s důrazem na

studentskou stranu řešených problémů, neboť především k tomu mohu něco říci z vlastní zkušenosti a protože především Vás, milí „spolustudenti“, chci zastupovat.

Nuže, domnívám se, že naše fakulta je jakýsi endemit, jehož specifikem je zvláštní vření několika napětí, které spočívají v samotném základu „ideje FHS“. Domnívám se, že balancování těchto napětí, totiž rozhodování o konkrétní podobě poměru zdánlivě protikladných prvků, je tím, co činí FHS tím, čím je. Smyslem FHS je v nejširším smyslu dávat odpověď na to, jak žít jako univerzitní instituce předávající svým studentům Humanitní Vzdělanost v mantinelech, které lze formulovat asi takto:

- 1) Existuje napětí mezi tendencí k oborové specialiaci a záměrem FHS být místem sdružujícím obecnou humanitní vzdělanost napříč obory, **napětí mezi specializací a interdisciplinariitou či transdisciplinariitou.**
- 2) S tím souvisí neodmyslitelně **napětí mezi liberálním a dirigovaným studiem.** Má být studentovi spíše předznačeno několik „pravých“ cest, jimiž se lze dobrat k výsledné podobě toho, co škola předává studentovi jakožto penzum vědomostí či kvalitu „vzdělanosti“, již si měl během studia osvojit? Nebo je na studentovi aby sám zvolil svoji cestu studiem bez větších zásahů a regulujících norem, přičemž stanovujeme pouze milníky této cesty? Existuje nějaký určitý kánon FHS? A pokud ano, tak v čem spočívá? Napětí, které lze formulovat také jako otázku bohatosti možností oproti samozřejmosti jedné či několika nalinkovaných cest studiem.
- 3) S tím opět souvisí napětí mezi tím, zda má být FHS především vzdělávací institucí a to především s důrazem na onu „humanitní vzdělanost“ nebo zda má být více vědeckou institucí, elitním ústavem vědy, byť s výukou? Přesněji řečeno: **napětí spočívající v tom, jaký je poměr výzkumu a výuky v instituci, která se pyšní prohlášením, že nespecializuje, ale vzdělává?**
- 4) S tím úzce souvisí poslední napětí, které bych zde chtěl vyzvednout, totiž **napětí mezi rolí učitele a rolí studenta na FHS.** A právě z hlediska tohoto napětí bych rád formulovat svůj program.

Nutno říci, že současný stav FHS, tedy konkrétní komplex rozhodnutí o těchto kontroverzích, plně podtrhuje paradoxní povahu těchto rozhodnutí. Mohlo by se zdát, že jde o alternativy, o problém, na něž lze odpovědět pouze buď-anebo, ačkoliv právě taková odpověď by zrušila smysluplnost kladené otázky. Tak například: Chceme být být transdisciplinární a zároveň poskytovat kvalitní výuku, která vyžaduje specializaci v jednom či dvou oborech? Snad to není ani možné a musíme se postavit na jednu či druhou stranu. Učiníme-li tak, dostáváme se ovšem mimo původní napětí, na jehož „nastavení“ jsme se chtěli dohodnout, a opouštíme tak samotnou ideu FHS, to co FHS dělá právě tolik zajímavou. Ale myslím, že situace zdaleka není tak zásadní: nestojíme před alternativami, které by paralyzovaly každé možné rozhodnutí, ale před neustálou výzvou k tvoření, s níž se budeme muset pokoušet o nacházení cesty skrz nástrahy dvojznačnosti. Otázkou ovšem zůstává, zda nelze institucionálně zajistit lepší podmínky právě pro nacházení této cesty. Domnívám se, že v tomto ohledu je možné toho udělat dost.

Dovolím si proto možná až příliš radikální kritiku současné pozice studenta na FHS. Současnou situaci studenta na FHS, především v bakalářském programu vidím následovně: domnívám se, že v centru FHS nestojí zatím učitel coby vědec, ale student jako aspirant na

vzdělanost. Jinak řečeno, student stojí ve středu všech oněch napětí mnohem více než učitel. Student je tím, kdo stojí v problematickém středu těchto napětí. Student je tím, kdo má v sobě ztělesnit a aktualizovat ideu FHS, má se stát absolventem FHS. To obnáší konkrétní vyrovnání se s rozpory studia. Na studenta je kladen nárok (nebo by podle akreditace měl být kladen nárok), aby si osvojil všeobecnou humanitní vzdělanost, aby dokázal alespoň základně se orientovat *napříč* vyučovanými obory. Zdrojem této schopnosti ovšem nemůže být on sám, ale učitel. Učitel, který by měl studentovi předávat vedle znalostí i přístup ke vzdělání a vědě, je tím, kdo definuje obor či obory, které lze poté teprve propojovat. Avšak na dnešní FHS je učitel povětšinou přesným opakem: jako vědec je úzce specializovaný a jako učitel se drží jednoho přístupu ke vzdělávání, totiž přístupu profesionalizace ve vlastním oboru. Je samozřejmě nemožné žádat na učiteli, aby si osvojil všechny specializace, avšak tím nemůže být řečeno, že učitel nemůže být sám transdisciplinární. Jeho přístupem nemusí být pouze jeho věda, ale přístupem může být právě ona neustálá snaha o transdisciplinaritu a Humanitní vzdělanost ve výuce a snad i ve vědě.

Tak tomu ovšem v současnosti již není s výjimkou velkých osobností, které ostatně dnes již často ustupují do pozadí. Struktura naší fakulty v současnosti stále více nahrává rozpadu na separátní obory pod označením „modul“, označení, jemuž hrozí, že se stane eufemismem, bude-li tendence k desintegraci pokračovat. Kým se pak stává student? Studentova role nakonec spočívá v jakémsi syntetizování a integraci tohoto stále více neorganizovaného množství všemožného „vědění“, jemuž je čím dál tím více nahodileji a nárazově vystavován. Studenta FHS vposled ropozobáváme především nárokem, aby se stával transdisciplinárním, nikoli zvláštností reálně předávaných vědomostí a vzdělanosti, zatímco učitel provozuje svoji vědu a jednoduše reprezentuje svůj „diskurz“. Má ovšem student dostatečné prostředky, aby mohl dostát tomuto nároku? A v jaké podobě toho může vůbec dosáhnout? Vždyť nejde o malý nárok a navíc jde podle mého soudu o samotný smysl ideje FHS. Může student nést toto břímě sám?

Podíváme-li se na strukturu bakalářského studia, vidíme, že systematickosti je, pokud vůbec, pěstována spíše v rámci jednotlivých modulů, než-li napříč celým studiem. Studentovi je v prvním (a domnívám se, že nejnáročnějším) ročníku představen rámec studovaných oborů. Pak ovšem je student jen nárazově vystavován jednotlivým oborům, přičemž nejsou jasně daná kritéria toho, jak daleko v daném oboru student postoupil. Velké souborné zkoušky především nivelizují a je otázkou, do jaké míry vůbec plní úlohu postupových milníků vzhledem k obsahu studia. Specializované semináře na druhou stranu rozostřují celkový záměr celého studia, neboť jsou nahodilé, jednou si berou velmi parciální témata, nejčastěji podle toho, čemu se vyučující zrovna vědecky věnuje, jindy se snaží být obecné (úvodní či průřezové), aniž by ovšem mohly navázat v nějaké podstatnější kontinuitě v rámci jednotlivých modulů. Přitom je na studenta poměrně brzy kladen nárok, aby si zvolil své zaměření nebo rovnou téma své bakalářské práce, což dnes v drtivé většině případů zdegenerovalo do představy o prokázání základní „vědecké“ kompetence v jednom z oborů, totiž k prokázání alespoň nastoupené cesty ke specializaci, rozumějte nastoupené cesty specializace ve smyslu volby pokud možno co nejparciálnějších témat v tom kterém oboru, témat podobných právě již jen aktuálnímu zájmu jednotlivých vyučujících.

Ať už je příčinou současného stavu cokoliv, společným znakem všech těchto symptomů je nepochybně **rozpad konceptuálního rámce studia na FHS**. Současný řád je tím, co zbylo

z původního institucionálního charakteru, který fakultě vtiskli otcové zakladatelé. Od té doby došlo k mnoha menším i větším změnám nejen ve struktuře studia, jež nám nakonec zanechaly neodladěný celek, který ovšem slibuje mnohé, podaří-li se jej opět vnitřně zcelit. S volbou nového děkana se naskýtá skvělá příležitost k opětovné formulaci ideje FHS tak, aby odpovídala nuacím přítomné situace. A jak jsem již řekl, situace není beznadějná, ba spíše naopak. Nestojíme před alternativami, ale před velmi důležitou a proveditelnou volbou průchodu labyrintem oněch napětí. Mám za to, že cestou k této ideji však nemůže být ani jednoduchý návrat ke starým zlatým časům FHS, ani na druhou stranu nemůžeme jednoduše udělat tloustou čáru za tím, odkud FHS vychází. Namísto toho bych raději formuloval několik principů, které po mém soudu charakterizují způsoby, jimiž se se současnou situací lze vyrovnávat.

Heslem dne je tedy skutečně konceptuální přemýšlení o FHS. To předpokládá zlepšení komunikace jak mezi studenty a učiteli, tak mezi učiteli samotnými i administrativou a učiteli. Zlepšení komunikace by pak mělo vést ke koherentnější výuce, konzistentnějšímu obsahu a průhlednější struktuře studia. Žádná z těchto změn však nesmí zcela vykročit z výše vytyčených napětí: větší provázanost nesmí jít na úkor liberálnímu studiu, které obratem musí vést prostřednictvím náležitě pojaté specializace ke skutečné snaze o transdisciplinaritu a to jak na straně učitelů, tak ve studiu studentů. Právě tak nebudeme moci pojímat výzkum, vědu a jejich poměr ke studiu stejně jako je chápána na fakultách, které mají tradičnější strukturu než FHS. S tímto na paměti nyní přistoupím k pouze bodovému shrnutí toho, co považuji za svoji konkrétní agendu.

K volbě děkana:

Kandidátům na děkanskou pozici bych rád položil následující otázky. Na tyto otázky je především důležité dostat jasnou odpověď, aby bylo následně možné o nich dále diskutovat. Samotnou volbou nic nekončí. Právě banálnost diskuzí o budoucnosti FHS, které proběhly například v minulém roce, prozrazuje spíše absenci konceptuálního přemýšlení o naší fakultě.

- **Má FHS být především vzdělávací nebo vědeckou institucí?** – Toto rozhodnutí se více či méně bezprostředně dotýká všech následujících otázek. Když budeme klást důraz na výzkum, musíme pojímat jinak studenta i výuku, musíme uvažovat o jinak strukturované fakultě, než kdybychom kladli důraz na vzdělávací rozměr. Budu se kandidátů dotazovat, jakou vidí cestu mezi těmito póly.
- **Jakou roli má v obou případech student?** – Jakého studenta chceme na fakultě mít a jakými studenty chceme být? Kdo je nejlepší student? Je to student, který zúročí svá studia v profesionální akademické činnosti – ideál, k němuž vychovává implicitně většina fakult UK – nebo má být primárním smyslem vzdělávání na FHS ona zvláštní všeobecně působná humanitní vzdělanost? A kdo je průměrný student? Jaké jsou jeho kvality? Musíme mít současné množství studentů? A co těmto studentům fakulta nabízí?
- **Jakou roli má na FHS bakalářské studium?**
- **Jakou podobu má mít specializace na bakalářském stupni a v jakém vztahu jsou magisterské programy k tomu bakalářskému?** – Tyto dvě otázky jsou úzce provázány. Zdá se mi, že v současné době je návaznost „navazujících“ magisterských

programů spíše nominální. Mnoho studentů z nejrůznějších programů vyjádřilo ambivaletní pocity z přechodu na magistra. Na jednu stranu zažívají velký skok, který se provuje zcela jiným přístupem k otázkám specializace a obsahu, včetně diskontinuity ve smyslu nevybavenosti znalostmi z bakalářského studia, které jsou předpokládány na programech magisterských. Na druhou stranu jakoby docházelo k repetici mnohého z bakalářského studia. Myslím, že je třeba se ptát: má bakalářské studium vést studenty k tomu, aby přirozeně přestoupil na jeden z magisterských programů na naší fakultě nebo má existovat mezi bakalářem a magisterem větší distance? Pokud ano, jak tuto skutečnost musí reflektovat jednotlivé obory na obou stupních studia? Tento problém považuji za podstatný, neboť jeho rozřešení zahrnuje holistickou koncepci, která zohlední všechny póly výše popsaných napětí.

- **Jakou roli mají mít jednotlivé moduly na bakalářském studiu zvláště a jakou mají mít roli dohromady jakožto aparát, jehož každá část zodpovídá za jistý usek studentova rozvoje?** – Nový děkan téměř jistě bude pocházet z jednoho z modulů. Je třeba tedy klást otázku, jakou roli si představuje pro každý jednotlivý modul a obor na FHS. Tato otázka nemá pouze administrativní význam, ale má potenciálně radikální dopad na samotného studenta, neboť s odpovědí na tuto otázku může dojít například k restrukturalizaci velkých zkoušek atp. A taktéž se tato otázka bezprostředně dotýká problém transdisciplinarit a liberálnosti ve studiu. Např. převaha jednoho modulu oproti všem ostatním zcela jistě nezůstane bez dopadu na nejmenší prvky studentova školního života.
- **Co pro kandidáty znamená liberální studium a jak jej hodlají pojmut?**
- **Jaká je role doktorandů na FHS?** – Této otázce jsem se v programovém prohlášení nemohl věnovat, neboť se jedná o velmi složitý problém, který dalece přesahuje proklamované zaměření mé „politiky“ na bakalářské a magisterské studium. Přesto však tato otázka je druhým koncem problému specializace, právě tak jako se dotýká otázky financování FHS a celkového zaměření FHS, pokud jde o důraz na vědu.
- **Jaká je role humanitních věd na FHS v institucionálním horizontu celé UK?** – Na univerzitě nejsme sami a jakožto mladá fakulta musíme neustále svádět nitro-univerzitní boje o identitu a legitimitu naší fakulty. Ačkoliv se tyto problémy studenta dotýkají jen zřídka, přeci jen na něj vliv mají. Jedná se o celé akreditace studijních programů, atp.
- **Jakým způsobem se kandidát staví k otázkám reforem vysoké školství a jak plánuje vzhledem k nim postupovat v případě FHS?** – Reforma vysokého školství zdaleka nebyla smetena z ministerského stolce Týdnem neklidu. V současnosti, pokud vím, se připravuje další „finální“ verze reformy, která by měla být představena začátkem nového roku. Je dobře možné, že během následujícího volebního období AS UK budeme muset znovu zvažovat stanovisko FHS k Reformě. Ať již bude reforma obsahovat cokoliv, děkan bude kromě AS FHS zastupovat zájmy nás všech. Kdo by tedy nechtěl znát jeho postoj?

Alespoň tolik k volbě děkana. Otázek by bylo možné samozřejmě položit mnohem více a předložené otázky jsou mnohem složitější, ale toto budiž okruh mého zájmu.

Agenda, kterou bych chtěl prosazovat v každodenním provozu AS:

- **Dovést evaluace ke stabilní a konečné podobě.** – Evaluace jsou asi naším nejlepším nástrojem vnitřní kontroly. Nejedná se ani tak o vyřizování si účtů mezi studenty a učiteli, ani o nástroj, jímž by bylo možné předcházet všem neblahým excesům v každodenní výuce. Evaluace jsou především prostředkem, jímž se může vedení dozvědět poměrně přímo něco od studentů a zmapovat tak krajinu FHS z jejich perspektivy. Zároveň jsou nástrojem, jímž může student promluvit přímo k vedení fakulty. Máme-li se pokusit o zformulování ideje FHS tak, aby odpovídala dnešní situaci, musíme nejprve vědět, jaká tato situace je. Chceme-li klást důraz na konceptuální zcelení fakulty, musíme nejprve zprůhlednit to, co se při výuce každodenně děje. Na FHS máme nesmírně množství nejrůznějších kurzů, které učí všelijací učitelé a které navštěvují téměř vždy jiné skupiny studentů. Aby bylo možné efektivně myslet o FHS, je nutné vědět, co ji tvoří. Taktéž v evaluacích spatřuji lék na mnoho neduhů, například na skutečnost, že je možné vystudovat FHS, aniž by člověk pořádně četl nebo aniž by naopak pořádně psal. Celkem vzato, považuji evaluace za jeden z hlavních bodů svého programu. Domnívám se, že by měly probíhat ve dvou kolech či na dvou úrovních, jednak by měla každý semestr proběhnout evaluace v papírové podobě, která se bude zaměřovat na vybrané kurzy. Zároveň s tím by však měla být zachována evaluace elektronickou podobou a to pokud možno v průběžné podobě.
- **Dovést státní zkoušku ke konečné a průhledné podobě.** – Po ekcesu náhlého zavedení Státních zkoušek v bakalářském studiu před dvěma lety (exkcesu, který měl po všech stránkách vyjma té právní punc retroaktivní nepředloženosti) se situace konečně trochu uklidnila. Přesto minulý semestr došlo k další, byť „drobné“, změně v podobě Zkoušky. Chci se zasadit o to, aby tato důležitá událost na cestě studiem konečně byla průhledná a srozumitelná. Musí být pevně nastavena obtížnost a nároky této zkoušky, stejně jako styl zkoušení. A tato podoba musí zůstat stejná pro jednu generaci studentů, tedy přinejmenším po tři roky bakalářského studia. Tento bod považuji za zásadní z hlediska zlepšení komunikace mezi moduly a vedením – a mezi těmito a studenty.
- **Zasazovat se o vytvoření koherentní nabídky výuky jazyků na bakalářském stupni, které jsou nezbytné pro většinu magisterským oborů: angličtiny, němčiny a francouzštiny.** – Ačkoliv nemyslím, že by komunikativní modul byl poddimenzovaný, domnívám se, že může studentům nabízet více. Všechny magisterské programy ve větší či menší míře předpokládají znalost dvou akademických světových jazyků, o doktorantských programech ani nemluvě. Nadto je v nárocích bakalářského studia předpokládána znalost jednoho z jazyků k Překladau. Chtěl bych opět otevřít věčné téma AS FHS a žádat o konzistentní nabídku výukových cyklů, které by od druhého ke třetímu ročníku dovedly studenty k alespoň elementární akademické jazykové výbavě.
- **Zasadit se o vytvoření nabídky kurzů na bakalářském stupni, jež by učili společně učitelé z různých modulů a jejichž náplní by byla výslovná snaha o transdisciplinární setkávání.** – Zde se očividně jedná spíše o sen, než o agendu, neboť studentský senátor v tomto ohledu nemůže mnoho udělat. Avšak přece bych rád tuto otázku a s ní spojenou tematiku v AS otevíral, neboť mne tato myšlenka dosti oslovila. Ztělesňuje mnohé z toho, co je na FHS zajímavé.
- **Pokračovat v podporování studentských akcí a „studentského života“.** – Studentská komora AS FHS několikrát za semestr rozděljuje nemalé finanční prostředky na

podporu nejrůznějších akcí a podniků. Mezi ně patří letní škola, FHS fest, atp. Samozřejmě chci dále tuto činnost AS rozvíjet a garantovat její hladký průběh.

- **Celkově: chci se zasazovat o zahlazení překážek, které brání naplňování obtížného, avšak ambiciózního programu studia na FHS. Tyto překážky jsou zapříčiňovány spíše nedbalostí a nedůsledností, než-li kritickým selháním celkové ideje FHS a jejích institucí. Jsou to překážky, jež lze odstranit zlepšením komunikace mezi všemi zúčastněnými a vzepětím sil, které se vzepře neplodné ústupové válce v zájmu statusu quo a pokusí se opět vtisknout fakultě formu, aby na ní bylo možné *Studovat*.**

Děkuji Vám za přečtení mého programu a prosím o odpuštění za můj grafomanský styl. Jde-li o FHS, nemohu si zkrátka pomoci.

Zvažte prosím současně s mojí kandidaturou kandidaturu Václava Krejčara, který dokázal výše zmíněné principy zformulovat mnohem srozumitelněji a rovněž je dokázal mnohem lépe převést do konkrétních návrhů na změny.

Přijďte 1.- 4. 12. 2014 k Volbám do Akademického senátu Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy! Ať již zvolíte kteréhokoliv z vážných kandidátů, vězte, že tentokrát opravdu *volíte*.

S pozdravem
Adam Šimek